

Др СЛАВКО ГАВРИЛОВИЋ: ГРАЂА О СРЕМУ И ЊЕГОВИМ ВЕЗАМА СА СРБИЈОМ 1804—1815, СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ 1965.

Објављујући ову збирку, Историјски архив АП Војводине у Сремским Карловцима наставља своју корисну акцију започету још 1958. године. Тада је такође др Славко Гавриловић одабрао и објаснио Грађу за привредну и друштвену историју Срема почетком XIX стољећа. Карловачки архив, руководећи се потребом да поспјеши развитак наше историјске науке, објавиће, како се констатује у уводној ријечи Уређивачког одбора, још неколико књига грађе и помоћних архивистичких средстава углавном за проблематику из историје Срема.

Др Славко Гавриловић, писац значајних радова из историје Војводине и Славоније, поглавито о питањима аграрних односа и покрета, овом збирком грађе пружио је могућност истраживачима да шире и дубље сагледају и оцијене везе, утицаје и односе између Срема и устаничке Србије почетком XIX вијека. Први српски устанак вршио је веома снажан утицај на класно-социјалну и националну борбу Срба у Срему тога доба. „Истина директни утицај Српске револуције на ова збивања у Срему не може се утврдити, иако је скоро овуда присутан у оној атмосфери наде и смелости, у атмосфери отпора који израста или се потхрањује сазнањем да се јужно од Саве ломе феудални туђински окоси“. Али кад се човек удуби у ту грађу, истиче аутор у предговору, долази до непобитног закључка о свестраној повезаности Срба у Срему и Србији, и то прије свега људи из масе народа, у много већој мјери него што се то до сада знало и мислило.

Грађу за ову збирку сакупио је и одабрао др Славко Гавриловић из Државног архива у Загребу, из Архива Српске академије наука и уметности у Сремским Карловцима, Историјског архива АП Војводине у Сремским Карловцима, Хисторијског архива у Осијеку и из неколико записа из самосталних хроника Градског музеја у Вршцу. На преко 500 страна изложени су текстови докумената у оригиналу, на њемачком, латинском и српско-хрватском језику. Ради лакшег коришћења докумената на страним језицима дата су исцрпна регеста. Иза тога је регистар личних и географских имена, назива разних социјалних, административних и војних институција, са одговарајућим кратким назнакама о основном појму, на примјер о поријеклу, социјалном положају, чину, о ближој одредби мјеста и слично. На крају и садржај представља добро помоћно средство: то су у ствари краћа регеста објављених докумената, изложена са бројним ознакама по редослиједу какав је у књизи.

Иницијатива Државног архива у Сремским Карловцима, значајним дијелом већ остварена индивидуалним напором др Гавриловића, јесте и велики подстицај да се објављивањем грађе омогући што масовнији и рационалнији рад на пољу историје код нас.

Н. РАЖНАТОВИЋ